

משנכנס אדר מרבנים בשמחה (1)

"משנכנס אדר מרבנים בשמחה"

והנה, דבר נפלא יש באימרה זו, בעל המאמר "משנכנס אדר מרבנים בשמחה" הוא רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת, שהיה מבני בניו של המן הרשע. דאמרו חז"ל (גיטין נז:): מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק. וב"עיון יעקב" (סנהדרין צו) הגירסא: מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק ומנו (ומיהו) רב שמואל בר שילת. וכן אמר האר"י ז"ל הקדוש שרב שמואל בר שילת הוא מזרעו של המן (מובא בן יהודע גיטין נז). וכתב בספר "יוחסין" (מאמר ב אות ט): רב שמואל בר שילת, הוא גר צדק בני בניו של המן, והיה מלמד נערים, והיה כל כך שוקד עליהם עד שכתוב (ב"ב ח): שהיה י"ג שנים שלא ראה את הגינה שלו, כדי שלא להניח תלמידיו. ועליו נאמר (דניאל יב ג): "ומצדיקי הרבים ככוכבים", והיה בזמן רב וכו'. וכתבו הגאונים, כי היה בן אחותו של רבי חייא, כי שילת ומרתא אחיות של רבי חייא הגדול (עיי' סנהדרין ה), וזה רב שמואל בר שילת ורב בני אחים עכ"ל. וכן מובא בשיטה מקובצת (כתובות סב.) בשם רבינו האי גאון.

כתב הבן איש חי: מה שאמרו חז"ל מבני בניו של המן למדו תורה, והוא רב שמואל בר שילת, שהרביץ תורה והעמיד תלמידים הרבה, היינו, שיצא מאותו ניצוץ קדושה שיש בקליפת המן. ונראה לפרש טעם נכון, על אשר אותו צדיק שיצא מהניצוץ הטוב שבקליפת המן, זכה ללמוד תורה ברבים, כי אמרו חז"ל (שבת פח): שבימי אחשורוש חזרו ישראל וקיבלו את התורה מרצון, נמצא כי גזירת המן היא שגרמה שיקבלו ישראל התורה מחדש גם בלב, לכן אותו צדיק הנולד מכח הניצוץ שבקליפתו, זכה ללמוד תורה ברבים.

ספר "אוצרות התורה פורים"

שמחה כל החודש

היה פעם יהודי שתמיד היה שמח, ובמיוחד היה נוהג בשמחה יתירה עם כניסת חודש אדר, שאלוהו: הרי פורים הוא יום אחד בלבד, למה אתה שמח חודש שלם? השיב היהודי: למה החליט המן הרשע להרוג את כל היהודים ביום אחד, והרי הפור נפל על החודש כולו, חודש אדר? אלא לא לחינם נקרא שמו המן הרשע, בסתר לבו חשש המן, שמא יעשה הקב"ה נס ועצתו תופר, ואז יעשו היהודים את חודש לחג. לכן קבע את הגזירה ליום אחד בלבד, כדי שאם תופר גזירתו לא יהיה ליהודים חג אלא יום אחד בלבד. אבל אני הרי מביין את מחשבתו של המן הרשע, סיים היהודי את דבריו, ולכן אני שמח כל החודש.

סיפור תסידי

על ידי התחדשות נוצרת שמחה

"משנכנס אדר מרבנים בשמחה", סוגית השמחה בחודש אדר, ובאופן מיוחד ביותר בימי הפורים, היא סוגיא עמוקה וקשה. חודש אדר הוא האחרון בחדשי השנה, שהרי בסדר המועדות ניסן הוא ראש השנה, "החודש הזה לכם ראש חדשים". וכשתחילת השנה לעבודת המועדות היא ניסן, הרי שהתכלית והסיום של עבודת השנה היא באדר, וא"כ עלינו להתבונן כראוי במהות עבודת הזמן, ולהתבונן כראוי לשמחה הראויה והמתאימה לימי הפורים. לולי הבנה ברורה ולולי הכנה מתאימה, עלולים להגיע למצב ש'כל המקודש מחבירו חרב (יותר) מחבירו', וימי סוף הזמן של אדר, הופכים לרפיון ברוחניות, ואין מנצלים כראוי את סגולת הימים. אם נתבונן במושג השמחה בעולם נראה, שענין השמחה מבוסס על כח ההתחדשות, כל אדם אוהב דברים מחודשים ומתעניין בהם. דוגמא לדבר, כששני בני אדם נפגשים ואחד מהם מבקש מחבירו שיאמר דבר תורה, והשני יאמר את הפסוק "בראשית ברא אלוקים וכו'", תהיה תגובתו באכזבה. אכזבה זו למה? וכי פסוק אינו אמת? אלא שברצונו לשמוע דבר חדש. הערה מחודשת מעוררת ענין, יותר מפסוק בתורה.

גם בעיני העולם, כל דבר חריג ושונה מהסדר גורם לענין סביבו. כשילדים רואים מכונת מכבה אש הם רצים אחריה מתוך ענין, שהרי לא רואים זאת בכל יום. המיוחד והמעורר ענין הוא השונה, ההנאה הגדולה לאדם היא ההתחדשות, ברכה 'שהחיינו' נתקנה על הרגשת ההנאה של פרי חדש ובגד חדש או זמן חדש.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "פורים"

"משנכנס אדר מרבנים בשמחה"

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה (תענית כט). מהו שאמר "משנכנס אדר", היה לו לומר משהגיע אדר מרבנים בשמחה! יש לומר, פעמים שהמולד של החודש הוא כמה שעות עוד קודם שהחל ראש החודש, נמצא כי יתכן שכבר בסופו של חודש שבט נכנס כבר חודש אדר ומגיעה עת השמחה. וזה דקדוק רבותינו ז"ל "משנכנס אדר מרבין בשמחה", לומר, לא רק משהגיע ממש ליל ראש חודש אדר מרבין בשמחה, אלא עוד קודם שהגיע החודש, כיון שנכנס המולד כבר מתחילה הארת חודש אדר, ותיכף יש להרבות בשמחה.

בן איש חי

שמחה כל חודש

צריך להתבונן, מדוע באמת מתחילת החודש מרבין בשמחה. הרי עיקר השמחה בחודש אדר הוא בגלל נס הפורים, וכי לא די לשמוח ביום פורים עצמו, מדוע צריך לשמוח בכל החודש. יש לבאר, כל הנס של פורים היה בכח זכות חודש אדר, כפי שכתוב בגמרא (מגילא יג): על הפסוק "הפיל פור הוא הגורל", תנא כשנפל הפור בחודש אדר שמח המן שמחה גדולה, ואמר נפל לי פור בירח שמת בו משה, ולא היה יודע שבז' אדר נולד. והיינו שחודש זה הוא בר מזל טוב לישראל. (ומה שמת משה בחודש זה, כיון שנולד בחודש זה, והקב"ה ממלא שנותיהן של צדיקים. כמו שכתב המהרש"א)

ספר "אוצרות התורה פורים" בשם חתם סופר

שמחת הפורים היא ההתחדשות

והנה עומק הענין של פורים הוא כוח ההתחדשות, והוא מקור השמחה המיוחד של הזמן. עם ישראל חטאו בכל מיני חטאים ונענשו בכל צורות העונשים. ובהיותם בשושן חטאו בהשתתפות בסעודתו של אחשוורוש, ומפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע נגזרה עליהם גזירה נוראה. להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים. עלינו להבין שהגזירה נחתמה בשמים ובכ"ד של מעלה נפסק שאין זכות קיום לעם ישראל. אין זה עוד כשלון שמגיע עליו עונש. השתתפותם בסעודת אחשוורוש וההנאה משותפות עם רשעים, היא התנתקות מהקשר אל השי"ת ואל הקדושה. כלל ישראל ח"ו קבעו את עצמם כחלק מן הרשעים וע"ז נגזרה כליה. ונחתמה מיתה של השמדה לכלל ישראל.

הנס של פורים הוא תחיית המתים. אין כאן כשלון המצריך ומאפשר תיקון, שהרי הקלקול חייב כליה. המשך הקיום של כלל ישראל היה חידוש בבחינת "עם ישראל נברא יהלל י-ה". החידוש הוא בריאה מחדש. עם ישראל חדש, וממילא מתן תורה חדש, והיינו "קיימו וקבלו", קיימו מה שקיבלו כבר. הכוח העצום של ההתחדשות הפורצת גבולות ושוברת מוסכמות, התגלה והוברר בנס של פורים. משמגיע החודש אשר נהפך מיגון לשמחה, ממיתה לחיים, פורצת ומתרבה השמחה לאין גבול. משנכנס אדר ובהגיע ימי הפורים, שמח כלל ישראל את שמחה ההתחדשות.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "פורים"

הלכה: פרשת שקלים

באחד באדר היו משמיעין על השקלים, דבזמן שבית המקדש היה קיים, צריכים היו ישראל כל אחד להביא מחצית השקל בשביל קרבנות ציבור, וכן בשבת הסמוכה לחודש אדר, או בשבת ראש חודש אדר היו קוראים פרשת מחצית השקל, ובזמן הזה, שאין בית המקדש קיים, ואין מצות מחצית השקל נוהגת, מכל מקום קוראים אנו בתורה פרשת שקלים בשבת הסמוכה

לחודש אדר, ועל ידי הקריאה יחשב הדבר כאילו קיימנוה. אם חל ר"ח אדר בימי השבוע, אזי מוציאים בשבת שני ספרי תורה, באחד קורין בפרשת השבוע, ובשני קוראין למפטיר בפרשת כי תשא (מתחילת הפרשה עד לכפר על נפשותיכם). וכשחל ר"ח אדר בשבת, מוציאים שלושה ספרי תורה, באחד קורין ששה גברי בפרשת השבוע ובשני קורין לשביעי בקריאת ראש חודש, ובשלישי קורין למפטיר בפרשת שקלים. קטן אינו עולה למפטיר בארבע פרשיות, שקלים, זכור, פרה, חודש. חיוב פרשת שקלים הוא מדרבנן.

ספר "אגרת הפורים"

פתגם: אל תיתן לי עצות, אנשים יודעים לטעות בלי עזרה

ספר "שמחה"

תקירה: להוציא ידי חובה, כגון שופר ומגילה

מדין ערבות, או מדין שליחות (חכמת שלמה על שו"ע או"ח תקפט א: ערבות)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: מים ליינ

בפתח ביתו עצר בעל הבית את משרתו ואמר: קנקן זה המציץ מתוך סלך מה טיבו? אין בו אלא מים נתגמגם המשרת במבוכה. הוציא בעל הבית את הקנקן מתוך הסל ולגם לגימה מן ה'מים' וראה זה פלא טעם המים היה כטעמו של יין מתוק ישן נושן. אכן, ניענע הבעל הבית בראשו, כמה צדקו דברי החכם מכל האדם "מים גנובים ימתקו".

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף ק)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, סשא בנימין בין קארין מרים ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, יוסף בן מייכה, רבקה בת ליה, רישרד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יוסף בן מייכה רפואה שלימה ולידה קלה לרבקה בת שרה. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלה.

